

Lovforslag nr. L 194. Fremsat den 26. marts 1981 af justitsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af færdselsloven

(Spiritus- og promillekørsel)

§ 1

I færdselslov nr. 287 af 10. juni 1976, som ændret senest ved lov nr. 268 af 8. juni 1978, foretages følgende ændringer:

1. § 117, stk. 1 ophæves og i stedet indsættes:

»Spirituskørsel med motorkøretøj, traktor eller motorredskab straffes med bøde. Har alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen oversteget 2,00 promille, er straffen hæfte eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 2. Straffen efter stk. 1, 1. pkt., kan stige til hæfte eller fængsel indtil 1 år, hvis føreren

- 1) tidligere er dømt for spiritus- eller promillekørsel,
- 2) findes skyldig i flere tilfælde af spiritus- eller promillekørsel eller
- 3) under tilsidesættelse af væsentlige hensyn

til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

2. I § 127 indsættes som 2. pkt.:

»Ubetinget frakendelse for spirituskørsel, hvor alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen har oversteget 2,00 promille, sker dog for et tidsrum af mindst 2 år og 6 måneder.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 1981.

§ 3

Spørgsmål om frakendelse af førerretten i anledning af forhold, som er begået inden lovens ikrafttræden, afgøres efter de hidtil gældende regler.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslaget indebærer en udvidet anvendelse af bøder over for kørsel efter indtagelse af spiritus i forbindelse med en forlængelse af frakendelsestiderne ved de højere promiller.

Den begrænsning i anvendelsen af frihedsstraf, som er en følge af lovforslaget, vil indebære en mere hensigtsmæssig udnyttelse af kriminalforsorgens ressourcer. Den udvidede anvendelse af bøde i stedet for frihedsstraf vil samtidig kunne bidrage til en hurtigere fuldbyrdelse af idømte straffe og vil således efter justitsministeriets opfattelse kunne give mulighed for en mere effektiv indsats over for kørsel efter indtagelse af spiritus.

2. Straffen for spirituskørsel var tidligere normalt frihedsstraf i form af hæfte eller fængsel. I 1971 blev anvendelsen af frihedsstraf i mindre grove tilfælde erstattet af bødestraf, og 14 dages hæfte blev mindste frihedsstraf mod tidligere 20 dages hæfte. Den hidtidige regel om (ubetinget) frakendelse af førerretten ved overtrædelse af forbudet mod spirituskørsel blev opretholdt uændret.

Ved færdselsloven af 1976 ændredes retsgrundlaget, idet der blev indført faste promillegrænser. Den nedre grænse blev sat til 0,81 promille, og der blev samtidig indført en selvstændig straffebestemmelse, der fik betegnelsen promillekørsel, omfattende området 0,81 – 1,20 promille. Straffen for promillekørsel er, bortset fra gentagelsestilfælde, bøde.

På linie med sanktionsomlægningen i 1971 blev det ved loven af 1976 forudsat, at der anvendes bødestraf ved mindre grove tilfælde af spirituskørsel. Det fremgår således af bemærkningerne til lovforslaget, at bødestraf bør anvendes i tilfælde, hvor promillen ikke har oversteg 1,50, og hvor der ikke foreligger skærpene omstændigheder.

Medens der efter 1976-loven normalt kun skal ske betinget frakendelse af førerretten i forbindelse med promillekørsel, skal frakendelse for spirituskørsel normalt være ubetinget. Der er som begrundelse herfor i lovforslagets bemærkninger lagt vægt

dels på den betydelige risiko, som spirituskørsel frembyder, dels på den betydelige præventive virkning, som må antages at ligge i muligheden for ubetinget frakendelse.

Der henvises om loven til Folketingstidende 1975–76 sp. 127, 570, 10509, 11288, Tillæg A sp. 289, Tillæg B sp. 1803 og 2241 og Tillæg C sp. 673.

3. De gældende regler om kørsel efter indtagelse af spiritus findes i § 53 i færdselsloven af 1976.

Spirituskørsel foreligger efter denne bestemmelses stk. 1 i tilfælde, hvor alkoholconcentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 1,20 promille, og efter stk. 2 når der, navnlig i form af kørselsuheld, foreligger konkrete holdepunkter for, at evnen til at føre motorkøretøj er nedsat på grund af spiritusindtagelse.

Promillekørsel vil efter stk. 3 foreligge i tilfælde, hvor promillen er mellem 0,81 og 1,20, og der ikke i øvrigt foreligger omstændigheder, der viser, at den pågældende har været ude af stand til at køre på betryggende måde.

Straffen for spirituskørsel er hæfte eller fængsel indtil 1 år eller i mindre grove tilfælde bøde, jfr. § 117, stk. 1. Det er som tidligere anført ved lovens forarbejder forudsat, at bødestraf anvendes som den normale reaktion i førstegangstilfælde, hvor promillen ikke har oversteg 1,50, og hvor der ikke har foreligget færdselsuheld eller andre skærpene omstændigheder. Ved spirituskørsel skal der normalt ske ubetinget frakendelse af førerretten, jfr. §§ 125 og 127.

Efter færdselslovens § 117, stk. 2, straffes promillekørsel (0,81–1,20 promille) i førstegangstilfælde med bøde. Endvidere skal der efter § 126, stk. 1, nr. 2, jfr. § 128, ske betinget frakendelse af retten til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort.

I praksis er udmålingen for kørsel efter indtagelse af spiritus med motorkøretøj i førstegangstilfælde, hvor der ikke foreligger kørselsuheld eller andre skærpene omstændigheder, helt skematisk, idet man anvender følgende reaktioner:

Promillekørsel (0,81–1,20 promille) straffes med bøde og betinget frakendelse af førerretten.

Spirituskørsel i promilleområdet 1,21–1,50 eller efter § 53, stk. 2, straffes med bøde og ubetinget frakendelse af førerretten i 1 år.

Boderne er både ved promillekørsel og spirituskørsel på 1.000 kr. pr. 25.000 kr. årlig bruttoindtægt. Bøden vil i praksis for en typisk lønindtægt svare til ca. 1 måneds nettoløn. Mindstebøden er på 1.000 kr. og højeste bøde på 40.000 kr.

Straffen for spirituskørsel i området 1,51–2,00 promille er 10 dages hæfte og 1½ års ubetinget frakendelse.

I området 2,01–2,50 promille er straffen 20 dages hæfte samt ubetinget frakendelse af førerretten i 2 år. Ved promiller over 2,50 stiger straffen til hæfte i 30 dage, medens frakendelsestiden i almindelighed stadig er 2 år.

Såfremt der i forbindelse med kørslen foreligger kørselsuheld eller lignende, anvendes den reaktion, som ville være kommet til anvendelse, hvis promillen havde været et trin højere. Spirituskørsel med en promille mellem 1,21 og 1,50 med kørselsuheld eller lignende medfører således 10 dages hæfte og frakendelse i 1½ år. Det har i retspraksis i nogen grad vist sig vanskeligt at fastlægge en ensartet praksis med hensyn til anvendelsesområdet for denne skærpende virkning.

Der sker også en skærpelse af reaktionen, hvis den pågældende tidligere har kørt promille- eller spirituskørsel. Der har på grundlag af færdselslovens og straffelovens regler om gentagelse udviklet sig et ret indviklet reaktionssystem med hensyn til disse gentagelser.

4. Siden ikrafttrædelsen af færdselsloven af 1976 er der indtrådt en stigning i antallet af personer, som af politiet er sigtet for overtrædelse af færdselslovens bestemmelser om kørsel efter indtagelse af spiritus. Der henvises til redegørelsen i *bilag 1*. Stigningen er størst i perioden 1976–1978, hvorefter der har været en vis udjævning. Ved vurderingen af stigningen må det som anført i *bilag 1* tages i betragtning, at indførelsen af de faste promillegrænser, de rutinemæssige udåndingsprøver samt en forenkling og rationalisering af politiets behandling af disse sager har bevirket en betydelig forøgelse i opdagelsesrisikoen. Stigningen i sigtelserne er dog ikke alene udtryk for den forøgede opdagelsesrisiko, men må som nedenfor anført formentlig antages også at afspejle en reel stigning i antallet af kørsler efter indtagelse af spiritus.

Til belysning af udviklingen med hensyn til domfældelser er der efter anmodning fra justitsmi-

nisteriet tilvejebragt statistiske oplysninger for 1979 og 1980 gennem rigspolitichefen. Disse oplysninger supplerer kriminalstatistikken for 1977 og 1978, der giver visse oplysninger om domfældelser for overtrædelse af færdselsloven. På grundlag af kriminalstatistikken og de nye oplysninger er der i justitsministeriet foretaget beregninger over udviklingen med hensyn til domfældelser for kørsel efter indtagelse af spiritus. En redegørelse herfor er optaget i *bilag 1*. I overensstemmelse med udviklingen i sigtelserne har der i 1977–1980 været en stigning i antallet af domfældelser for promille- og spirituskørsel. Stigningen er størst fra 1977–1978, mens stigningen fra 1978–1980 har været præget af en mere jævn tendens.

Et mål for, i hvilket omfang de ovennævnte tal er udtryk for en reel stigning i antallet af promille- og spirituskørsler, kan fås gennem statistikken over antallet af spirituspåvirkede førere, der har været indblandet i trafikuheld med personskaade. Disse tal påvirkes ikke af den øgede politiindsats og den deraf følgende øgede opdagelsesrisiko. Efter anmodning fra justitsministeriet har Rådet for trafik-sikkerhedsforskning foretaget en bearbejdelse af tallene for 1976–1979 vedrørende personskaadeuheld. Redegørelsen, der er udformet under hensyntagen til de svingninger i trafikintensiteten, som der har været i de senere år, er optaget som *bilag 2* til lovforslaget. Det fremgår af redegørelsen, at det absolutte antal spirituspåvirkede motorkøretøjsførere, som var indblandet i trafikuheld med personskaade, i løbet af 1977 og 1978 steg med i alt ca. 15 pct. for i 1979 at falde tilbage til niveauet fra 1976. I 1979 faldt antallet af de øvrige uheldsimplicerede førere imidlertid, således at der i forhold hertil har været en relativ stigning i antallet af spirituspåvirkede førere. Stigningen indtræder i realiteten ved promiller over 1,50.

Med hensyn til antallet af idømte frihedsstraffe for spirituskørsel set i forhold til det samlede antal idømte frihedsstraffe kan det oplyses, at godt 55 pct. af samtlige domfældelser til ubetinget frihedsstraf i årene 1977 og 1978 vedrørte kørsel efter indtagelse af spiritus. Tilsvarende tal for 1979 og 1980 kan endnu ikke oplyses. Det samlede antal domfældelser for promille- og spirituskørsel var i 1980: 13.085, hvoraf 4.489 medførte bødestraf, mens 8.454 medførte hæfte eller fængsel. Tallene for 1980 viser, at det gennemsnitlige daglige belæg af spiritusbilister i kriminalforsorgens anstalter ville udgøre ca. 500 ud af et samlet belæg på ca. 3.200, såfremt de kapacitetsmæssige forhold havde tilladt en normal afvikling af de idømte straffe. I forbindelse hermed kan det oplyses, at ca.

9.000 personer for tiden på fri fod afventer indkaldelse til afsoning af frihedsstraf. Af de i alt ca. 6.800 personer, der afventer indkaldelse til afsoning af idømt hæftestraf, udgør spiritusbilisterne skønsmæssigt ca. 5.700 personer.

5. Den stigende tilgang af sager om kørsel efter indtagelse af spiritus har i forbindelse med den almindelige udvikling i kriminaliteten bevirket en betydelig belastning af retssystemet som helhed, herunder kriminalforsorgen. Dette har bl. a. bevirket, at tiden mellem kørslen og straffens fuldbyrdelse er blevet uheldig lang. Det er nærliggende at antage, at de nuværende lange ventetider for at komme til afsoning af frihedsstraf svækker frihedsstraffenes præventive virkning.

En ændring af sanktionssystemet, således at det i højere grad indebærer anvendelse af bøder, vil i forbindelse med en forlængelse af frakendelsestiderne ved de højere promiller efter justitsministeriets opfattelse kunne gennemføres uden en uacceptabel svækkelse af reaktionssystemets præventive virkning. En sådan ændring vil være i overensstemmelse med den almindelige kriminalpolitiske målsætning om begrænsning af frihedsstraf, og vil samtidig bevirke en ønskelig aflastning af kriminalforsorgens afsoningskapacitet. Gennem hurtigere fuldbyrdelse af idømte straffe åbnes der mulighed for en mere effektiv indsats over for spirituskørsel.

Med udgangspunkt i de ovennævnte synspunkter foreslår justitsministeriet, at sanktionen for spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet, der ikke overstiger 2,00 promille fremtidig i almindelighed skal være bøde. Frihedsstraf skal efter forslaget fortsat anvendes i tilfælde, hvor alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen har oversteg 2,00 promille. Som et vigtigt led i omlægningen indebærer lovforslaget, at der sker en forlængelse af frakendelsestiderne ved de højere promiller.

I forbindelse med lovens gennemførelse vil justitsministeriet tage initiativ til en intensiveret oplysnings- og propagandainsats om alkohol og trafik, jfr. nedenfor under pkt. 9.

6. Efter forslaget skal spirituskørsel med en alkoholkoncentration på højst 2,00 promille straffes med bøde, medmindre der foreligger skærpende omstændigheder. Dette vil indebære, at der i promilleområdet 1,51–2,00 fremtidig idømmes bøde i stedet for som i dag 10 dages hæfte.

Justitsministeriet har overvejet, hvorvidt det ville være hensigtsmæssigt at gennemføre en forho-

jelse af det gældende bodeniveau inden for det område, hvor frihedsstraf efter forslaget skal erstattes af bøde. Justitsministeriet har endvidere overvejet behovet for at indføre regler om, at der kan idømmes tillægsbøde til frihedsstraf over for kørsel efter indtagelse af spiritus.

Som anført ovenfor under pkt. 3 er de bøder, som i dag anvendes over for kørsel efter indtagelse af spiritus, på 1.000 kr. pr. 25.000 kr. årlig bruttoindkomst, således at bøden i praksis for en typisk lønindtægt svarer til en måneds nettoløn. Der er således tale om bøder af en sådan størrelse, at udrødelse af bøderne navnlig for personer med lavere indkomster indebærer en ikke ubetydelig økonomisk belastning. Allerede med det gældende bode-niveau giver bøderne for kørsel efter indtagelse af spiritus anledning til visse inddrivelsesvanskeligheder. En forhøjelse af bode-niveauet og indførelse af tillægsbøder til frihedsstraffene ville på uheldig måde kunne forstærke denne udvikling og navnlig medføre risiko for, at der i videre omfang end tidligere må iværksættes afsoning af forvandsstraf. Justitsministeriet har derfor fundet det rigtigt ikke at stille forslag herom.

I forbindelse med udvidelsen af bødestraffens anvendelsesområde finder justitsministeriet det hensigtsmæssigt, at de hæftestrafte på 20 og 30 dage, som efter nugældende praksis idømmes ved promiller over 2,00, nedsættes til 14, henholdsvis 20 dage. Justitsministeriet lægger herved bl. a. vægt på, at en fastholdelse af den nugældende udmålingspraksis ville gøre det vanskeligt at bevare balancen mellem de enkelte strafpositioner.

Justitsministeriet tillægger det betydelig vægt, at der i forbindelse med den udvidede anvendelse af bøde sker en forlængelse af frakendelsestiderne ved kørsel med promiller over 1,50. Dette vil efter justitsministeriets opfattelse kunne gennemføres ved, at frakendelsesperioden i promilleområdet 1,51–2,00 fastlægges til 2 år. For så vidt angår promiller over 2,00 foreslås der indført en frakendelsestid på 2 år og 6 måneder, jfr. lovforslagets § 1, nr. 2 (om § 127).

7. Der har på grundlag af det gældende sanktionssystem udviklet sig et forholdsvis udviklet reaktionssystem i gentagelsestilfælde. I forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget er der fra flere sider givet udtryk for et ønske om en forenkling af dette system. Justitsministeriet kan tilslutte sig dette ønske.

Som omtalt ovenfor under punkt 3 har det i praksis i nogen grad vist sig vanskeligt i forbindelse med de gældende regler om promille- og spiri-

tuskørsel at fastlægge området for den skærpende virkning af kørselsuheld og lignende. Der foreligger for justitsministeriet oplysninger, som tyder på, at praksis inden for dette område ikke er ganske ensartet. Af forenklingsgrunde og for at tilvejebringe grundlag for en mere ensartet praksis finder justitsministeriet det hensigtsmæssigt, at den skærpende virkning, der vil kunne tillægges uheld og lignende i forbindelse med kørsel efter indtagelse af spiritus, knyttes til det gældende kriterium i § 126, stk. 1, nr. 1, for frakendelse på grund af »groft uforsvarlig kørsel«. Der foreslås derfor som § 117, stk. 2, nr. 3, indsat en bestemmelse, hvorefter det afgørende kriterium for, om der i forbindelse med kørsel efter indtagelse af spiritus skal tillægges kørselsuheld og lignende skærpende virkning, bliver, om føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor. Udover at være et indarbejdet kriterium i praksis efter § 126, stk. 1, nr. 1, svarer dette efter det for justitsministeriet oplyste til den praksis, der følges i København.

Som tidligere omtalt vil promillekørsel kunne betragtes som spirituskørsel efter § 53, stk. 2, hvis der foreligger skærpende omstændigheder i form af uheld eller lignende. I princippet svarer dette til den strafskærpelse, som ved uheld og lignende i praksis finder sted ved de højere promiller. Det er nærliggende at antage, at der i tilfælde, hvor der foreligger blodprøve, ved afgrænsningen mellem promillekørsel og den nævnte bestemmelse i § 53, stk. 2, i fremtidig tiltale- og domspraksis må anlægges samme vurdering som foreslået med hensyn til strafskærpelse ved de højere promiller, jfr. forslaget til § 117, stk. 2, nr. 3. Justitsministeriet har dog fundet det mest hensigtsmæssigt ikke at lade dette skærpelseskriterium komme direkte til udtryk gennem en omformulering af § 53, stk. 2, idet denne bestemmelse også tager sigte på tilfælde, hvor det ikke har været muligt at udtage blodprøve, og hvor det nugældende kriterium må anses for hensigtsmæssigt.

8. Det følger af lovforslaget, at bødestraf fremtidig skal anvendes i videre omfang end i dag inden for området for spirituskørsel, og at der skal ske en afkortning af de nuværende frihedsstraffe.

Dette bor efter justitsministeriets opfattelse medføre, at der på lignende måde som i 1971 og 1976 gives de personer, som er idømt, men ikke har afsonet frihedsstraf for overtrædelse af færdselslovens § 53, mulighed for benådning, således at

straffene kommer til at svare til de straffe, der vil blive idømt efter de nye regler.

Overgangsordningen tager sigte på domte, der inden lovforslagets ikrafttræden er idømt hæftestraf for overtrædelse af færdselslovens § 53 som eneste eller væsentligste overtrædelse, men som ikke har afsonet denne straf.

9. Såfremt de foreslåede ændringer får den tilsigtede effekt, og der ikke i øvrigt på dette område sker ændringer i kriminalitetsniveauet og kriminalitetsmønstret i forhold til 1980, anslås antallet af fangedage at ville falde med ca. 60.000 årlig. Dette svarer til en nedgang i fængslernes og arresthuses gennemsnitsbelæg på maksimalt ca. 170 indsatte pr. dag. Denne belægsreduktion modsvarer isoleret betraget en mandskabsstyrke på ca. 75 fængselsbetjente m. v. og en hertil svarende udgift til løn, uniform, særlige ydelser o. lign. på 8-9 mio kr. årlig (januar 1980 pris- og lønniveau).

På baggrund af en betydelig stigning i den samlede anmeldte straffelovskriminalitet og dermed kriminalforsorgens anstaltsbelæg har finansudvalget ved akt 20 af 12. november 1980 bl. a. bevilget en udvidelse af afsoningsanstaltens cellekapacitet med ca. 400 pladser samt oprettelse af 176 stillinger ved fængslerne m. v. i anledning heraf. Finansudvalget har ved godkendelsen forudsat, at justitsministeriet fortsætter bestræbelserne for ved ændret lovgivning at gennemføre en omlægning af sanktionssystemet med henblik på at færrer idømmes frihedsstraf, således at justitsministeriet kan afholde nødvendige merudgifter til bekæmpelse af narkotika og vold i de lukkede fængsler inden for rammerne af de allerede bevilgede merudgifter. Justitsministeriet arbejder for tiden med sådanne forslag. Med disse forslag, der bl. a. omfatter anvendelse af mindre belægsafdelinger, større personaletæthed m. v., vil være forbundet behov for stillinger og udgifter, der skønnes at modsvare de personalemæssige og andre besparelser på i alt ca. 8-9 mio kr., der må antages at kunne opnås ved gennemførelse af lovforslaget.

Forslaget vil samtidig indebære, at statens bødeindtægter vil stige med ca. 10 mio kr. årligt. Det må endvidere antages, at bødeindtægterne i 1981-82 som følge af den i punkt 8 nævnte overgangsordning yderligere vil stige med i alt ca. 5-6 mio kr.

Justitsministeriet finder det som tidligere nævnt nødvendigt at iværksætte en intensiveret oplysnings- og propagandainsats om alkohol og trafik. Rådet for større færdselssikkerhed har oplyst, at udgifterne til offentliggørelse og propaganda i for-

bindelse med lovens gennemførelse skønnes at andrage 1,5 mio kr. i 1981 og 0,5 mio kr. i 1982.

10. Der er indhentet udtalelser over et udkast til lovforslaget fra præsidenterne for østre og vestre landsret, Københavns byret og retterne i Århus, Odense og Ålborg, fra den danske dommerforening, rigsadvokaten, rigspolitichefen, politidirektøren i København, foreningen af politimestre i Danmark, dommerfuldmægtigforeningen, politifuldmægtigforeningen, dansk politiforbund og advokatrådet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser
Til § 1

Til nr. 1

Den foreslåede affattelse af § 117, stk. 1, indebærer en udvidet anvendelse af bøde over for spirituskorsel. Efter forslaget skal der idømmes bøde i førstegangstilfælde uden skærpende omstændigheder, hvor promillen under eller efter korslen ikke har oversteget 2,00. Har promillen været over 2,00, er strafferammen hæfte eller fængsel indtil 1 år. Som anført i de almindelige bemærkninger punkt 6 forudsættes det ved lovforslaget, at hæftestrafte på 20 og 30 dage, som efter nuværende praksis idømmes ved promiller over 2,00, nedsættes til 14, henholdsvis 20 dage.

I forslaget til 117, stk. 2, nr. 1, er der åbnet mulighed for, at bodestraffen efter stk. 1, 1. pkt., kan stige til hæfte eller fængsel indtil 1 år i tilfælde, hvor der foreligger gentagelse. Strafskærpelse kan efter forslaget til § 117, stk. 2, nr. 2, endvidere ske, hvis den pågældende findes skyldig i flere tilfælde af spiritus- eller promillekorsel. Formuleringen svarer i realiteten til færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 2, om ubetinget frakendelse i tilfælde, hvor den pågældende ved forskellige lejligheder har gjort sig skyldig i promillekorsel.

Endvidere fastlægges i forslaget til § 117, stk. 2, nr. 3, kriterierne for den strafs-kærpende virkning, der kan tillægges korselsuheld og lignende. Disse kriterier er affattet i overensstemmelse med reglen i § 126, stk. 1, nr. 1, om betinget frakendelse af førerretten i tilfælde af andre overtrædelser af færdselsloven end korsel efter indtagelse af spiri-

tus. Reglen om, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel indtil 1 år, er udformet fakultativt. Det er ikke hensigten at ændre hidtidig praksis, hvorefter skærpende sker op til nærmeste højere strafposition. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger punkt 7.

Til nr. 2

Den foreslåede tilføjelse til § 127 indebærer, at der i forbindelse med dom for spirituskorsel med en promille på over 2,00 skal ske frakendelse i mindst 2 år og 6 måneder. Det er forudsat, at frakendelse i 2 år og 6 måneder bliver den normale reaktion i alle sådanne førstegangstilfælde. Om baggrunden for forslaget henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 6.

Til §§ 2 og 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 1981.

§ 3 indeholder ikke særlige overgangsregler vedrørende spørgsmålet om straf for forhold, der er begået før lovens ikrafttræden. Dette spørgsmål må derfor afgøres efter den almindelige regel i straffelovens § 3, stk. 1, 1. pkt. Efter denne bestemmelse afgøres spørgsmålet om strafbarhed og straf i sådanne overgangstilfælde efter de nye regler, dog at afgørelsen ikke derved må blive strengere end efter den ældre lov. I forhold til de foreslåede ændringer medfører dette, at den udvidede adgang til at idømme bøde kan bringes i anvendelse i alle sager, der ikke er endeligt afgjort inden 1. juli 1981.

I § 3 bestemmes, at spørgsmålet om frakendelse af førerretten i anledning af forhold, som er begået (men ikke endeligt påkendt) inden den 1. juli 1981, skal afgøres efter de hidtil gældende regler. Dette indebærer, at den i § 1, nr. 2, foreslåede mindste normale frakendelsestid på 2 år og 6 måneder i sager med promiller, der overstiger 2,00, ikke vil finde anvendelse på forhold, der er begået, men ikke endeligt påkendt inden den 1. juli 1981. Det forudsættes endvidere, at forlængelse af frakendelsestiden til 2 år i promilleområder 1,51–2,00 først får virkning for forhold begået efter lovens ikrafttræden.

Statistiske oplysninger vedrørende kørsel efter indtagelse af spiritus

Den følgende statistiske redegørelse bygger dels på oplysningerne i politiets årsberetninger for 1976-1978 og kriminalstatistikkerne for 1977-1978, dels på statistiske oplysninger vedrørende årene 1979 og 1980, som rigspolitechefen har tilvejebragt efter anmodning fra justitsministeriet. De foreliggende statistiske oplysninger er ikke umiddelbart sammenlignelige, og der vil i forbindelse med de følgende tabeller blive gjort opmærksom på særlige forhold, der vanskeliggør sammenligninger.

1. Udviklingen i antallet af sigtelser for kørsel efter indtagelse af spiritus

På grundlag af politiets årsberetninger for 1976-1978 og de ovennævnte nye statistiske oplysninger kan udviklingen i antallet af sigtelser for overtrædelse af færdselslovens bestemmelser om kørsel efter indtagelse af spiritus stilles op som angivet i *tabel 1*.

Tabel 1. Antallet af sigtelser for kørsel efter indtagelse af spiritus 1976-1980.¹⁾

1976:	13.114
1977:	16.607
1978:	18.528
1979:	19.080
1980:	19.713

Det fremgår af *tabel 1*, at udvidelsen af det strafbare område ved færdselsloven af

1976, de samtidig indførte faste promillegrænser samt adgangen til rutinemæssig udåndingsprøve har medført en betydelig stigning i antallet af sigtelser fra 1976-1977. Fra 1977-1978 er der igen en betydelig stigning, men efter 1978 udjævnes den stigende tendens.

Stigningen må udover de ovennævnte forhold antages at have sammenhæng med en rationalisering af politiets sagsbehandling og en heraf følgende øget opdagelsesrisiko. Imidlertid er stigningen også udtryk for en reel stigning i antallet af kørsler efter indtagelse af spiritus. Dette fremgår af den som *bilag 2* til lovforslaget gengivne redegørelse fra Rådet for trafikikkerhedsforskning vedrørende udviklingen i antallet af spirituspåvirkede motorførere, som har været indblandet i personskadeuheld.

2. Udviklingen i antallet af domfældelser og forholdet mellem antallet af bøder og af frihedsstraffe

De af rigspolitechefen tilvejebragte oplysninger for 1979 og 1980 indeholder specificerede opgørelser over antallet af domfældelser, fordelt efter straffens art. Tilsvarende tal foreligger ikke for tidligere år, men justitsministeriet har på grundlag af bl. a. kriminalstatistikken søgt at beregne de tilsvarende tal for 1977 og 1978. Disse beregninger er forbundet med nogen usikkerhed. Med disse forbehold kan opstilles følgende *tabel 2*:

¹⁾ Tallene for 1976 vedrører overtrædelser af § 16, stk. 1, i færdselsloven af 1955. Ved loven af 1976 blev det strafbare område groft sagt sænket til 0,80 promille. Tallene for 1979-1980 bygger på EDB-opgørelser over indberetninger til kriminalregistret og kan næppe uden videre sammenlignes med tallene for de foregående år, der bygger på manuelle opgørelser i de enkelte politikredse. Hertil kommer, at tallene for 1976-1978 ikke omfatter spirituskørsel med knallert, hvorimod et vist antal af sagerne om spirituskørsel med knallert indgår i de nævnte tal for 1979 og 1980.

Tabel 2. Antallet af boder og af frihedsstraffe for promille- og spirituskørsel i 1977–1980. Domfældelser i alt.

	1977 ¹⁾	1978 ¹⁾	1979	1980
Bode	3.500	3.700	4.099	4.489
Frihedsstraf	6.800	7.900	8.113	8.454
Andet	100	100	321	142
Domfældelser i alt	10.400	11.700	12.533	13.085

¹⁾ Beregnede tal. Navnlig skønnet over antallet af boder for kørsel efter indtagelse af spiritus er for disse år behæftet med usikkerhed.

Det fremgår af *tabel 2*, at der navnlig fra 1977–1978 har været en stigning i antallet af domfældelser for promille- og spirituskørsel. Tallene efter 1978 er nogenlunde konstante, men dog udtryk for en jævn stigning. Udviklingen i domfældelsestallene svarer nogenlunde til udviklingen med hensyn til sigtelser.

En sammenligning mellem *tabel 1* og *tabel 2* viser, at antallet af sigtelser er noget højere end de tilsvarende domfældelsestal. Dels har dette sammenhæng med, at resultatet af den retsmedicinske undersøgelse i nogle tilfælde har vist en lavere promille end 0,8. Dels og navnlig må det imidlertid fremhæves, at de i *tabel 2* gengivne domfældelsestal alene omfatter tilfælde, hvor overtrædelsen ved indberetningen til kriminalregistret er angivet som »hovedforbrydelse«, men derimod ikke tilfælde, hvor overtrædelsen foreligger til påkendelse sammen med overtrædelse af bl. a. straffeloven, f. eks. § 293 om brugstyveri.

3. Frihedsstraffenes længde

For 1979 og 1980 er det muligt at give nøje specificerede oplysninger om de idømte frihedsstraffes art og længde, jfr. *tabel 3*. Tallene for 1977 og 1978 kan ikke fordeles på tilsvarende positioner og er udeladt her.

Det skal med hensyn til de i *tabel 3* anførte strafpositioner oplyses, at f. eks. gruppen hæfte i over 10 indtil 20 dage formentlig i alle tilfældene vedrører hæftestrafte på 20 dage, idet de almindeligt anvendte udmålingspositioner på 10, 20, 30, 40 50 og 60 dage kun yderst sjældent fraviges ved kørsel efter indtagelse af spiritus.

I udmålingspraksis er den målte promille ikke enefølgende for udmålingsresultatet.

Er der tale om gentagelse, idømmes der en strengere straf end i førstegangstilfælde, normalt frihedsstraf. Endvidere skærpes udmålingen, hvis der i forbindelse med kørslen foreligger skærpende omstændigheder i form af kørselsuheld eller lignende. Det er ikke muligt med større nøjagtighed at angive andelen af udmålinger, der er påvirket af disse momenter. Forud for færdselsloven af 1976 lagdes det til grund, at ca. en ottendedel af de dømte var gengangere. Det skønnes, at kørselsuheld m. v. har foreligget i ca. 25 pct. af samtlige tilfælde. Disse tal er dog behæftet med en betydelig usikkerhed.

Tabel 3. Arten og længden af idømte frihedsstraffe for promille- og spirituskørsel i 1979 og 1980.

	1979	1980
<i>Hæfte</i>		
indtil 10 dage	3.250	3.407
over 10, indtil 20 dage	2.564	2.665
over 20, indtil 30 dage	1.231	1.283
over 30, indtil 40 dage	442	425
over 40, indtil 50 dage	70	106
over 50, indtil 60 dage	54	55
over 60 dage	22	17
<i>Fængsel</i>		
indtil 30 dage	61	48
over 30, indtil 40 dage	143	170
over 40, indtil 60 dage	121	117
over 60, indtil 3 mdr.	84	80
over 3, indtil 4 mdr.	28	30
over 4, indtil 6 mdr.	28	30
over 6 mdr.	15	21
I alt frihedsstraffe	8.113	8.454

RÅDET FOR TRAFIKSIKKERHEDSFORSKNING

Bilag 2.

**Udviklingen i antallet af spirituspåvirkede motorkøretøjsførere i uheld med personska-
de i årene 1976-79**

Datakilde

De i det følgende behandlede oplysninger er hentet fra politiets indberetninger til Danmarks Statistik af færdselsuheld med personska- de. Af disse indberetninger er i det føl- gende kun medtaget egentlige motorkøre- tøjsførere, dvs. knallertkørere, cyklister og fodgængere indgår ikke i analysen.

Gruppering af data

For at kunne sammenligne dette materiale med statistikken over domfældelser for over- trædelse af færdselslovens § 53 om kørsel i spirituspåvirket tilstand er det ordnet i tre promille-grupper: 0.81-1.20, 1.21-1.50 og over 1.50. I politiets indberetninger er den eventuelle blodalkoholkoncentration kun an- givet med en decimals nøjagtighed, idet f. eks. alle promiller i intervallet 0.75-0.84 rap- porteres som 0.8. Ved angivelsen af antallet af førere med en promille på 0,81 og derover er derfor kun medtaget 4/10 af den gruppe,

hvis promille i indberetningen er angivet som 0.8 - og så fremdeles.

Selv om materialet ved denne gruppering er bragt i overensstemmelse med domfæld- sesstatistikkerne, bør det erindres, at den ind- berettede promille er den ved den retsmedi- cinske analyse fundne blodalkoholkoncentra- tion i prøven og altså refererer til prøvetids- punktet, mens den promille, der lægges til grund for domfældelsen, kan afvige noget herfra.

I materialet optræder siden 1977 en særlig gruppe, benævnt »påvirket, ej prøvet«. Gruppen omfatter typisk førere, der af vid- ner er skønnet påvirkede i uheldøjeblikket, men ikke har kunnet underkastes en spiritus- prøve i tide, ofte fordi de har forladt uhelds- stedet før politiet kom til stede. Mod denne kategori rejses sjældent tiltale for kørsel i påvirket tilstand. Gruppen, der i 1979 omfat- tede 30 førere, er indregnet i gruppen »ej spiritusprøvet«.

Tabel 1. Spirituspåvirkethed blandt førere af motorkøretøjer, der har været indblandet i trafikuheld med personska- de. (alle veje)

år	1976	1977	1978	1979
ej spiritusprøvet	15075	15262	15048	12731
%: under 0.51	944	1124	1056	899
0.51-0.8	224	210	235	200
i alt under 0.81	16243	16596	16339	13830
%: 0.81-1.2	464	469	452	382
1.21-1.5	407	417	448	347
over 1.5	827	1012	1086	973
(i alt over 0.8)	1698	1898	1986	1702
førere i alt	17941	18494	18325	15532
heraf:%: 0.81-1.5	4.9 pct.	4.8 pct.	4.9 pct.	4.7 pct.
%: over 1.5	4.6 pct.	5.5 pct.	5.9 pct.	6.3 pct.

Den generelle udvikling

I tabel 1 er vist, for årene 1976–1979, hvorledes mængden af motorkøretøjsførere i personskadeuheld er fordelt med hensyn til graden af konstateret påvirkethed. Tabellen, der omfatter personskadeuheld i by og på land og på alle vejtyper, viser, at antallet af førere, som enten ikke blev spiritusprøvet eller ved prøven fandtes at have en promille på under 0.81, var meget stabilt i årene 1976–78 for derefter i 1979, under indflydelsen af det markant ændrede trafiktempo, at falde med ca. 15 pct. Antallet af spirituspåvirkede førere (‰ over 0.80) steg fra 1976 til 1978 med ca. 17 pct. for i 1979 at falde tilbage til niveauet fra 1976.

Den relative andel af spirituspåvirkede førere voksede igennem hele perioden, fra 9.5 pct. i 1976 til 11.0 pct. i 1979. Gruppen af stærkt berusede (‰ over 1.5) øgede sin andel fra 4.6 pct. i 1976 til 6.3 pct. og var den eneste gruppe, der i 1979 havde øget sin absolutte størrelse, nemlig fra 827 i 1976 til 973.

Gruppen af øvrige spirituspåvirkede (‰ mellem 0.8 og 1.5) holdt sin andel bemærkelsesværdigt konstant i hele perioden, hvor den varierede fra 4.7 pct. til 4.9 pct af samtlige førere.

Udviklingen i byer

I tabel 2 er vist nogle hovedtal fra byområder. Den generelle udvikling i disse er den samme som for landet som helhed. Det konstateres, at andelen af stærkt berusede førere (‰ over 1.5) blandt samtlige påvirkede (‰ over 0.8) er procentvis stadig voksende, fra 49 pct. i 1976 til 60 pct. i 1979.

Udviklingen på landeveje

Den samme opstilling for førere, der har været impliceret i personskadeuheld i landområder er vist i tabel 3. Også her er der en tydelig stigning, både absolut og relativt i årene 1977 og 1978, som afløses af et fald i 1979. Gruppen af stærkt berusede førere øger deres relative andel fra 48 til 54 pct.

Tabel 2. Spirituspåvirkede motorkøretøjsførere, der har været indblandet i personskadeuheld i byområder.

år	1976		1977		1978		1979	
	antal	pct.	antal	pct.	antal	pct.	antal	pct.
‰: 0.81–1.2	244	27	227	23	197	20	200	21
1.21–1.5	212	24	220	22	218	22	182	19
over 1.5	442	49	543	55	594	58	558	60
over 0.8 i alt	898	100	990	100	1009	100	940	100
øvrige førere	10646		10688		10278		8820	
førere i alt	11544		11678		11287		9768	

Tabel 3. Spirituspåvirkede motorkøretøjsførere, der har været indblandet i personskadeuheld i landområder.

år	1976		1977		1978		1979	
	antal	pct.	antal	pct.	antal	pct.	antal	pct.
‰: 0.81–1.2	220	28	242	27	255	26	182	24
1.21–1.5	195	24	197	22	230	24	165	22
over 1.5	385	48	469	51	492	50	415	54
over 0.8 i alt	800	100	908	100	977	100	762	100
øvrige førere	5597		5908		6061		5002	
førere i alt	6397		6816		7038		5764	

Tabel 3 a. Spirituspåvirkede motorkøretøjsførere, der har været indblandet i personskadeuheld i landområder.

år	1976		1977 index	1978 index	1979 index
	antal	index			
%: over 0.8	800	100	113.5	122.1	95.3
heraf % over 1.5	385	100	121.8	127.8	107.7
øvrige førere.....	5597	100	105.6	108.3	89.4
trafkararbejde.....		100	103.2	104.8	102.6

Sammenligning med trafikudviklingen

Vejdirektoratets tællinger viser, at trafikken på landevejene voksede fra 1976 til 1977 og atter fra 1977 til 1978, for så at falde fra 1978 til 1979.

I tabel 3 a er hovedtallene for tabel 3 omregnet til indexværdier med basis i 1976-værdierne for at lette sammenligningen med indexet for trafikarbejdet (summen af alle kørte kilometer, dvs. »trafikmængden«), der er anført i tabellens nederste linie.

Det ses, at stigningen i indexet for uheldsimplicerede, ikke-påvirkede førere i 1977 og 78 vokser lidt stærkere end trafikindexet. (Stigningen svarer imidlertid ganske godt til det teoretiske forventelige). Når faldet i uheldsindexet for de ikke-spirituspåvirkede i 1979 er langt større end faldet i trafikindexet kan begrunde, må det, som nævnt, forklares ved de ændrede kørselsvaner, der blev fremkaldt af de lavere hastighedsgrænser og den kraftige stigning i benzinprisen netop i 1979.

Vigtigst i denne sammenhæng er imidler-

tid, at stigningen i indexet for uheldsimplicerede, spirituspåvirkede førere i 1977 og 1978 var langt kraftigere end udviklingen for gruppen øvrige førere og uforholdsmæssigt meget større end stigningen i trafikindexet. Faldet, der indtræffer i 1979, nåede ikke samme niveau som for gruppen »øvrige førere«, og specielt for gruppen af stærkt berusede førere (% over 1.5) er det bemærkelsesværdigt, at index er næsten 8 point højere end i 1976.

Ene- og flerpartsuheld

Tabel 4 er medtaget for at dokumentere, at de spirituspåvirkede føreres uheldstypefordeling adskiller sig stærkt fra »øvrige føreres« ved for næsten 60 pct.s vedkommende at være enuehld mod 8 pct. i sidstnævnte gruppe. Det ses endvidere, at gruppen, hvis promille overstiger 1,5, fra 1976 til 1979 gradvis øger andelen af flerpartsuheld (fra 42 til 47 pct.) og herigennem udgør en større trussel for de øvrige trafikanter.

Tabel 4. Fordeling af enuehld og flerpartsuheld blandt spirituspåvirkede og øvrige motorkøretøjsførere, der har været indblandet i personskadeuheld i årene 1976-1979.

1976 uheld	1977 uheld			1978 uheld			1979 uheld					
	ialt antal	ene pct.	fl. pct.	ialt antal	ene pct.	fl. pct.	ialt antal	ene pct.	fl. pct.	ialt antal	ene pct.	fl. pct.
%: 0.81-1.2	464	60	40	469	59	41	456	60	40	381	57	43
1.2-1.5.....	407	61	39	417	60	40	448	60	40	347	59	41
over 1.5	827	58	42	1012	57	43	1086	56	44	973	53	47
øvrige førere.....	17941	8	92	18494	8	92	18325	9	91	15532	8	92

Sammenfatning

Med udgangspunkt i forholdene i 1976 kan det konstateres, at antallet af spirituspåvirkede motorkøretøjsførere, som var ind-

blandet i trafikuheld med personskade, i løbet af 1977 og 1978 steg med i alt ca. 15 pct. for i 1979 at falde tilbage til niveauet fra 1976.

I 1979 faldt antallet af øvrige uheldsimplicerede førere imidlertid fra ca. 18.000 pr. år til ca. 15.000 pr. år, således at der i forhold hertil har været en stigning i *andelen* af spirituspåvirkede førere.

Stigningen falder i realiteten på den stærkt berusede gruppe, hvis % ved prøvningen var større end 1.5. Denne gruppes andel voksede igennem hele perioden fra 4.6 pct. i 1976 til 6.3 pct. i 1979, en relativ stigning på ca. 35

pct.

Det kan atter konstateres, at de spirituspåvirkede føreres uheld i ca. 60 pct. af tilfældene er *eneuheld*, mod 8 pct. for gruppen »øvrige førere«. For den stærkt berusede gruppes vedkommende er *flerpartsuheldenes* andel imidlertid steget i perioden fra 42 pct. til 47 pct., hvormed gruppen også i denne henseende har markeret sig som et voksende problem for færdselssikkerheden.